ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 13ης Ιουνίου 2002 *

Στην υπόθεση C-474/99,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον G. Valero Jordana, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου της Ισπανίας, εκπροσωπουμένου από τη N. Díaz Abad, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, μη θεσπίζοντας τα αναγκαία μέτρα για την ορθή μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της υποχρεώσεως που απορρέει από τις διατάξεις των άρθρων 2, παράγραφος 1, και 4, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα II, της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 175, σ. 40), και διατηρώντας σε ισχύ ρύθμιση η οποία, κατά παράβαση των εν λόγω διατάξεων, δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση εκτιμήσεως, στο σύνολο της εθνικής επικράτειας, των επιπτώσεων στο περιβάλλον ορισμένων κατηγοριών σχεδίων του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας αυτής και, σε μεγάλο μέρος της επικράτειας, πολλών άλλων κατηγοριών σχεδίων του ιδίου παραρτήματος, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τη F. Macken, πρόεδρο τμήματος, και τους J.-P. Puissochet (εισηγητή) και Β. Σκουρή, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιανουαρίου 2002,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Δεκεμβρίου 1999, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, μη θεσπίζοντας τα αναγκαία μέτρα για την ορθή μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της υποχρεώσεως που απορρέει από τις διατάξεις των άρθρων 2, παράγραφος 1, και 4, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙ, της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 175, σ. 40, στο εξής: οδηγία), και διατηρώντας σε ισχύ ρύθμιση η οποία, κατά παράβαση των εν λόγω διατάξεων, δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση εκτιμήσεως, στο σύνολο της εθνικής επικράτειας, των επιπτώσεων στο περιβάλλον ορισμένων κατηγοριών σχεδίων του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας αυτής και, σε μεγάλο μέρος της επικράτειας, πολλών άλλων κατηγοριών σχεδίων του ιδίου παραρτήματος, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία.

Νομικό πλαίσιο

2 Η οδηγία αποσκοπεί στην πρόληψη της μολύνσεως και των λοιπών βλαβών σε βάρος του περιβάλλοντος, υποβάλλοντας ορισμένα σχέδια δημόσιων και ιδιωτικών έργων σε προηγούμενη εκτίμηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον.

3 Οι κυριότερες διατάξεις της οδηγίας που έχουν εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση, ως ίσχυαν πριν από την έκδοση της οδηγίας 97/11/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, περί τροποποιήσεως της οδηγίας 85/337 (ΕΕ L 73, σ. 5), είναι οι ακόλουθες.

4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις απαραίτητες διατάξεις ώστε τα σχέδια που, ιδίως, λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της θέσης τους [του τόπου πραγματοποιήσεώς τους] μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον να υποβάλλονται σε εκτίμηση όσον αφορά τις επιπτώσεις τους πριν δοθεί η άδεια.

Αυτά τα σχέδια καθορίζονται στο άρθρο 4.»

5 Το άρθρο 3 της οδηγίας προβλέπει:

«Η εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον εντοπίζει, περιγράφει και αξιολογεί κατάλληλα, σε συνάρτηση με κάθε ειδική περίπτωση και σύμφωνα με τα άρθρα 4 έως 11, τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις ενός σχεδίου πάνω στους εξής παράγοντες:

— στον άνθρωπο, στην πανίδα και στη χλωρίδα,

— στο έδαφος, στα ύδατα, στον αέρα, στο κλίμα και στο τοπίο,

— στην αλληλεπίδραση των παραγόντων που αναφέρονται στην πρώτη και δεύτερη περίπτωση,

— στα υλικά αγαθά και στην πολιτιστική κληρονομιά.»

6 Το άρθρο 4 της οδηγίας προβλέπει:

«1. Τα σχέδια τα οποία υπάγονται στις κατηγορίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I, με την επιφύλαξη του άρθρου 2, παράγραφος 3, υποβάλλονται σε εκτίμηση, σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10.

2. Τα σχέδια τα οποία υπάγονται στις κατηγορίες που απαριθμούνται στο παράρτημα II υποβάλλονται σε εκτίμηση, σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10, όταν τα κράτη μέλη κρίνουν ότι το απαιτούν τα χαρακτηριστικά τους.

Προς τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη μπορούν ιδίως να συγκεκριμενοποιούν ορισμένους τύπους σχεδίων προς εκτίμηση ή να καθορίζουν τα κριτήρια ή/και τα κατώφλια [κατώτατα όρια] που πρέπει να επιλεγούν προκειμένου να μπορεί να καθοριστεί ποια από τα σχέδια που υπάγονται στις κατηγορίες που απαριθμούνται στο παράρτημα II πρέπει να υποβληθούν σε εκτίμηση σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10.»

7 Το άρθρο 12 της οδηγίας προβλέπει:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία μέσα σε προθεσμία τριών ετών από την κοινοποίησή της.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.»

8 Καθόσον η οδηγία κοινοποιήθηκε στα κράτη μέλη στις 3 Ιουλίου 1985, η προθεσμία μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο έληξε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 12, παράγραφος 1, στις 4 Ιουλίου 1988.

9 Στο ισπανικό συνταγματικό δίκαιο, το κράτος και οι αυτόνομες κοινότητες ασκούν από κοινού την αρμοδιότητα στον τομέα του περιβάλλοντος, τόσο στο νομοθετικό όσο και στο εκτελεστικό επίπεδο.

10 Το κράτος είναι αρμόδιο για τη θέσπιση της βασικής νομοθεσίας και οι αυτόνομες κοινότητες θεσπίζουν την παράγωγη νομοθεσία, έχοντας τη δυνατότητα να θεσπίζουν πρόσθετα μέτρα προστασίας.

11 Τα εκτελεστικά μέτρα εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στην αρμοδιότητα των αυτόνομων κοινοτήτων. Ωστόσο, το Tribunal Constitucional της Ισπανίας δέχθηκε ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το κράτος, που είναι αρμόδιο για τη θέσπιση της βασικής

νομοθεσίας, μπορεί να θεσπίζει τα αναγκαία εκτελεστικά μέτρα για να αποφευχθεί ανεπανόρθωτη ζημία και για να διασφαλιστεί η τήρηση των αντικειμενικών απαιτήσεων της νομοθεσίας αυτής.

12 Το νομικό καθεστώς που διέπει τις αυτόνομες πόλεις Ceuta και Melilla δεν τους απονέμει νομοθετική αρμοδιότητα, αλλά απλή εκτελεστική της εθνικής νομοθεσίας αρμοδιότητα.

13 Σε εθνικό επίπεδο, το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1302/1986, της 28ης Ιουνίου 1986, για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον (BOE αριθ. 155, της 30ής Ιουνίου 1986, σ. 2195), που αφορά τα σχέδια που εμπίπτουν στο παράρτημα I και τα σχέδια που εμπίπτουν στις τέσσερις κατηγορίες που απαριθμεί το παράρτημα II της οδηγίας, καθώς και το βασιλικό διάταγμα 1131/1988, της 30ής Σεπτεμβρίου 1988, περί εγκρίσεως του κανονισμού εκτελέσεως του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος 1302/1986 (BOE αριθ. 239, της 5ης Οκτωβρίου 1988, σ. 28911), είναι τα πρώτα μέτρα μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.

14 Επιπλέον, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 3, του βασιλικού διατάγματος 1997/1995, της 7ης Δεκεμβρίου 1995, περί λήψεως μέτρων για τη διασφάλιση της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της δασικής πανίδας και χλωρίδας (BOE αριθ. 310, της 28ης Δεκεμβρίου 1995, σ. 37310), κάθε σχέδιο που αναφέρεται στο παράρτημα II της οδηγίας και επηρεάζει μια ειδική ζώνη διατηρήσεως υποβάλλεται σε εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Πρόκειται για τις ειδικές ζώνες διατήρησης που προβλέπει η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206, σ. 7, στο εξής: οδηγία περί οικοτόπων).

15 Εξάλλου, για πολλούς τομείς δραστηριότητας υπάρχουν ειδικές εθνικές νομοθεσίες, οι οποίες περιέχουν διατάξεις για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Μπορεί, μεταξύ άλλων, να αναφερθεί ο νόμος 54/1997 της 27ης Νοεμβρίου 1997, για τον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (BOE αριθ. 285, της 28ης Νοεμβρίου 1997, σ. 35097).

16 Για τη μεταφορά της οδηγίας 97/11 στο ισπανικό δίκαιο θεσπίστηκε το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 9/2000, της 6ης Οκτωβρίου 2000, για την τροποποίηση του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος 1302/1986 (BOE αριθ. 241, της 7ης Οκτωβρίου 2000, σ. 34606). Το διάταγμα αυτό τέθηκε σε ισχύ στις 8 Οκτωβρίου 2000.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

17 Η Επιτροπή, φρονώντας ότι η ισπανική νομοθεσία δεν συνάδει με την οδηγία, ιδίως με το άρθρο της 4, παράγραφος 2, διότι εξαιρούσε την πλειοψηφία των σχεδίων που ενέπιπταν στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας από την υποχρέωση εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον, ζήτησε από την Ισπανική Κυβέρνηση, με έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 1990, να της υποβάλει επ' αυτού τις παρατηρήσεις της.

18 Οι ισπανικές αρχές, με έγγραφο της 2ας Μαΐου 1990, αμφισβήτησαν την ανάλυση της Επιτροπής, υποστηρίζοντας ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας παρέχει στα κράτη μέλη ευρεία διακριτική ευχέρεια, προκειμένου να αποφασίζουν αν τα σχέδια των κατηγοριών που απαριθμεί το παράρτημα ΙΙ πρέπει να υποβάλλονται σε εκτίμηση. Οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν επίσης την Επιτροπή για τις εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις οι οποίες, κατά τη γνώμη τους, διασφάλιζαν τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.

19 Η Επιτροπή, φρονώντας ότι από την απάντηση αυτή δεν μπορούσε να συναχθεί ότι η οδηγία είχε μεταφερθεί πλήρως στο εσωτερικό δίκαιο, απηύθυνε στο Βασίλειο της Ισπανίας, με έγγραφο της 23ης Δεκεμβρίου 1992, αιτιολογημένη γνώμη με την οποία, αφενός, ενέμενε στην ερμηνεία που είχε προσδώσει στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της

οδηγίας και, αφετέρου, ανέφερε ότι δεν ήταν σε θέση να εξακριβώσει αν οι παρατεθείσες από τις ισπανικές αρχές εθνικές διατάξεις συνάδουν με την οδηγία, καθότι δεν της είχαν κοινοποιηθεί, και ότι, εν πάση περιπτώσει, οι διατάξεις αυτές δεν κάλυπταν το σύνολο των σχεδίων του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας.

20 Οι ισπανικές αρχές, με έγγραφο της 3ης Μαρτίου 1993, απάντησαν στην αιτιολογημένη γνώμη εμμένοντας στην ερμηνεία που προσέδωσαν στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, και προσθέτοντας ότι το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1302/1986 κάλυπτε διάφορες κατηγορίες σχεδίων που απαριθμεί το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας, ότι οι θεσπισθείσες από τις αυτόνομες κοινότητες ρυθμίσεις κάλυπταν το μεγαλύτερο μέρος των σχεδίων του παραρτήματος αυτού και ότι για την εφαρμογή ορισμένων σχεδίων πραγματοποιούνταν ανεπίσημη ανάλυση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την απλοποιημένη διαδικασία που εφαρμόζεται στα σχέδια που εμπίπτουν στο παράρτημα Ι της οδηγίας.

21 Στις 18 Δεκεμβρίου 1998 η Επιτροπή απηύθυνε στο Βασίλειο της Ισπανίας πρόσθετη αιτιολογημένη γνώμη, με την οποία κατέληγε ότι με τις ισπανικές ρυθμίσεις δεν ήταν πάντοτε δυνατή η πραγματοποίηση, στο σύνολο της εθνικής επικράτειας, εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον ορισμένων κατηγοριών σχεδίων που απαριθμεί το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας. Η Επιτροπή κάλεσε το Βασίλειο της Ισπανίας να συμμορφωθεί προς τις κοινοτικές του υποχρεώσεις εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της γνώμης αυτής.

22 Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ισπανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με έγγραφα της 25ης Φεβρουαρίου, της 9ης Απριλίου και της 22ας Απριλίου 1999, διαβίβασε στην Επιτροπή αντίγραφο του νομοσχεδίου για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, το οποίο είχε συντάξει το Υπουργείο Περιβάλλοντος, καθώς και διάφορα νομοθετήματα που είχαν θεσπίσει ορισμένες αυτόνομες κοινότητες.

23 Καθόσον από την κοινοποιηθείσα το 1999 νομοθεσία προέκυπτε ότι μόνον ένα μικρό μέρος της παραβάσεως είχε παύσει να υφίσταται, η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου την παρούσα προσφυγή.

Επί του παραδεκτού

24 Η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι αφότου τέθηκε σε ισχύ, στις 8 Οκτωβρίου 2000, το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 9/2000, το οποίο μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο την οδηγία, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11, η Επιτροπή δεν έχει πλέον έννομο συμφέρον, οπότε θα έπρεπε να παραιτηθεί και η προσφυγή της να κηρυχθεί απαράδεκτη.

25 Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία, η άσκηση προσφυγής λόγω παραβάσεως έχει αντικειμενικό χαρακτήρα και μόνον η Επιτροπή, κατά την εφαρμογή του άρθρου 226, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, σταθμίζει τη σκοπιμότητα της ασκήσεώς της και της διατηρήσεώς της ενώπιον του Δικαστηρίου, το οποίο είναι υποχρεωμένο να εξετάσει αν η προσαπτόμενη παράβαση υφίσταται ή όχι, χωρίς να αποφανθεί επί της ασκήσεως από την Επιτροπή της διακριτικής της ευχέρειας (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 21ης Ιουνίου 1988, 415/85, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 1988, σ. 3097, σκέψη 9, και την απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, C-209/89, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1991, σ. I-1575, σκέψη 6).

26 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η ένσταση απαραδέκτου της Ισπανικής Κυβερνήσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της ουσίας

27 Εκ προοιμίου, επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε, με το δικόγραφο της προσφυγής της, την παράβαση εκ μέρους του Βασιλείου της Ισπανίας των διατάξεων του άρθρου 12, παράγραφος 2, της οδηγίας, δυνάμει των οποίων τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις εσωτερικού δικαίου διατάξεις που θεσπίζουν στον τομέα που διέπει η οδηγία. Η παράβαση υφίσταται, επομένως, όπως υπογράμμισε η Ισπανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, μόνον αν στις 8 Φεβρουαρίου 1999, ημερομηνία κατά την οποία έληξε η ταχθείσα με την πρόσθετη αιτιολογημένη γνώμη προσθεσμία, οι εσωτερικού δικαίου διατάξεις που ήταν αναγκαίες για τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν είχαν τεθεί σε ισχύ, ανεξάρτητα από τις συνθήκες κοινοποιήσεως των διατάξεων αυτών στην Επιτροπή.

28 Δεύτερον, ο έλεγχος του Δικαστηρίου πρέπει, στο ανωτέρω πλαίσιο, να αφορά το σύνολο της ισπανικής νομοθεσίας που θεσπίστηκε στον τομέα που διέπει η οδηγία προκειμένου να μεταφερθεί η οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο, ανεξαρτήτως του αν τη νομοθεσία αυτή θέσπισαν οι εθνικές αρχές ή οι αρχές της τοπικής αυτοδιοικήσεως. Συγκεκριμένα, η συνταγματική κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των αρχών αυτών δεν επηρεάζει την εκτίμηση επί της υπάρξεως παραβάσεως. Απόκειται στα κράτη μέλη να μεριμνούν για την αποτελεσματική τήρηση των κοινοτικών τους υποχρεώσεων από τις αρμόδιες κεντρικές αρχές και από τις αρχές της τοπικής αυτοδιοικήσεως (βλ., συναφώς, την απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1992, C-237/90, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1992, σ. I-5973, σκέψη 35).

29 Τρίτον, το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένα ότι οι δυσκολίες της εσωτερικής έννομης τάξης, όπως αυτές που προβάλλει η Ισπανική Κυβέρνηση στην παρούσα διαφορά, οι οποίες σχετίζονται με τις προϋποθέσεις εκπονήσεως των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, δεν απαλλάσσουν τα κράτη μέλη από τις κοινοτικές τους υποχρεώσεις (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2000, C-374/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2000, σ. I-10799, σκέψη 13).

30 Τέλος, το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας δεν απονέμει στα κράτη μέλη την εξουσία να εξαιρούν συνολικώς και οριστικώς μία ή περισσότερες κατηγορίες σχεδίων που αναφέρει το παράρτημα ΙΙ από την υποχρέωση εκτιμήσεως (απόφαση της 2ας Μαΐου 1996, C-133/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2323, σκέψεις 41 ως 43), ότι η έννοια των «κατηγοριών» σχεδίων περιλαμβάνει όχι μόνον τις δώδεκα κύριες κατηγορίες του παραρτήματος ΙΙ, αλλά και τις υποδιαιρέσεις των κατηγοριών αυτών, καθεμιάς από τις οποίες προηγείται ένα γράμμα της αλφαβήτου (απόφαση της 22ής Οκτωβρίου 1998, C-301/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1998, σ. I-6135, σκέψεις 39 ως 43).

31 Τα κράτη μέλη μπορούν, αντιθέτως, να προσδιορίζουν τα κριτήρια και/ή τα κατώτατα όρια τα οποία καθορίζουν ποια από τα σχέδια που εμπίπτουν στο παράρτημα ΙΙ υποβάλλονται σε εκτίμηση (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-72/95, Kraaijeveld κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-5403, σκέψεις 49 ως 53). Κατά τον προσδιορισμό αυτών των κατωτάτων ορίων και/ή κριτηρίων, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη όχι μόνον τις διαστάσεις των σχεδίων, αλλά και τη φύση τους και τον τόπο στον οποίο πρόκειται να εφαρμοστούν (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-392/96, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 1999, σ. I-5901, σκέψεις 65 ως 67).

32 Γενικότερα, οι εσωτερικές διατάξεις, γενικής ή ειδικής φύσεως, που προβλέπουν την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον ορισμένων τύπων σχεδίων, πρέπει να τηρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της οδηγίας, καθώς και τους κανόνες διαδικασίας των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας, οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, την πληροφόρηση του κοινού.

33 Στην παρούσα υπόθεση, επιβάλλεται, πρώτον, να εξετασθεί αν οι θεσπισθείσες σε εθνικό επίπεδο διατάξεις πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας.

34 Πολλές από τις διατάξεις αυτές δεν μπορούν, εν πάση περιπτώσει, να ληφθούν υπόψη κατά την εξέταση αυτή, εφόσον τέθηκαν σε ισχύ μετά τη λήξη της ταχθείσας με την πρόσθετη αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για

τον νόμο 46/1999, της 13ης Δεκεμβρίου 1999, για την τροποποίηση του νόμου 29/1985 περί υδάτων (BOE αριθ. 298, της 14ης Δεκεμβρίου 1999, σ. 43100), το βασιλικό διάταγμα 1836/1999, της 3ης Δεκεμβρίου 1999, για την έγκριση του κανονισμού περί των πυρηνικών και ραδιοενεργών εγκαταστάσεων (BOE αριθ. 313, της 31ης Δεκεμβρίου 1999, σ. 46463), και το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 9/2000, για τη μεταφορά της οδηγίας 97/11 στο εσωτερικό δίκαιο.

35 Το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1302/1986 και το βασιλικό διάταγμα 1131/1988 απαριθμούν μόνον τέσσερις κατηγορίες σχεδίων από τις είκοσι τέσσερις που περιλαμβάνει το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας και, ως εκ τούτου, εξαιρούν την πλειοψηφία των σχεδίων που εμπίπτουν στο παράρτημα αυτό από την υποχρέωση εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

36 Το βασιλικό διάταγμα 1997/1995, το οποίο, κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, καλύπτει το σύνολο των κατηγοριών σχεδίων που απαριθμεί το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας, αφορά, στην πραγματικότητα, μόνον τα σχέδια που επηρεάζουν τις ειδικές ζώνες διατήρησης που ορίστηκαν κατ' εφαρμογή της οδηγίας περί οικοτόπων. Η επιλογή ενός τέτοιου κριτηρίου, που συναρτάται προς το ότι τα σχέδια εφαρμόζονται σε περιορισμένες ζώνες και, επιπλέον, σε αγροτικές κυρίως ζώνες της εθνικής επικράτειας, έχει ως αποτέλεσμα να εξαιρείται από την υποχρέωση εκτιμήσεως σημαντικός αριθμός σχεδίων που βρίσκεται εκτός των ζωνών αυτών και τα οποία μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Μια τέτοια επιλογή, η οποία δεν επιτρέπει γενικά να λαμβάνονται υπόψη κριτήρια και/ή κατώτατα όρια σχετικά με τη σπουδαιότητα και τη φύση των σχεδίων, βαίνει πέραν της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη μέλη βάσει των άρθρων 2, παράγραφος 1, και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας (βλ., συναφώς, την προπαρατεθείσα απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψεις 64 έως 68).

37 Όσον αφορά τα ειδικά νομοθετήματα που αφορούν διάφορους τομείς δραστηριότητας, εκτός του νόμου 54/1997, περί ρυθμίσεως του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, οι σχετικές με την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον διατάξεις του οποίου πληρούν τις προϋποθέσεις της οδηγίας, τα νομοθετήματα αυτά δεν περιέχουν διατάξεις που να πληρούν το σύνολο των απαιτήσεων της οδηγίας από πλευράς περιεχομένου της εκτιμήσεως ή πληροφορήσεως του κοινού.

38 Από την εξέταση αυτής της πρώτης σειράς διατάξεων προκύπτει ότι η θεσπισθείσα σε εθνικό επίπεδο από το Βασίλειο της Ισπανίας νομοθεσία δεν αρκεί για τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο. Η Ισπανική Κυβέρνηση ανέφερε, εξάλλου, με το υπόμνημα αντικρούσεως, ότι «[είχε] εργαστεί εντατικά για την ορθή μεταφορά του παραρτήματος ΙΙ στο εσωτερικό δίκαιο», συντάσσοντας «προσχέδιο νόμου για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, το οποίο υπέβαλε στην Επιτροπή στις 25 Φεβρουαρίου 1999 [...] και το οποίο περιλαμβάνει στα παραρτήματά του όλα τα σχέδια που αναφέρει το παράρτημα ΙΙ». Αυτό όμως το προσχέδιο νόμου δεν είχε ψηφιστεί πριν από τη λήξη της ταχθείσας με την πρόσθετη αιτιολογημένη γνώμη προσθεσμίας.

39 Υπ' αυτές τις συνθήκες, επιβάλλεται, σύμφωνα με την ανάλυση της Επιτροπής κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία και, όπως υποστήριξε η Ισπανική Κυβέρνηση, ιδίως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, να εξετασθεί αν θεσπίστηκαν τα αναγκαία μέτρα μεταφοράς της οδηγίας στο επίπεδο των αυτόνομων κοινοτήτων και των αυτόνομων πόλεων.

40 Από την εξέταση αυτή προκύπτει ότι στην αυτόνομη κοινότητα της La Rioja και στις αυτόνομες πόλεις Ceuta και Melilla δεν θεσπίστηκε καμία ρύθμιση στον τομέα που διέπει η οδηγία. Ως εκ τούτου, οι ανεπάρκειες που διαπιστώθηκαν σε εθνικό επίπεδο υφίστανται και σ' αυτούς τους φορείς τοπικής αυτοδιοικήσεως.

41 Όσον αφορά τις θεσπισθείσες από τις λοιπές αυτόνομες κοινότητες ρυθμίσεις, οι περισσότερες από τις διατάξεις που παραθέτει η Ισπανική Κυβέρνηση κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή μόνον με το παράρτημα του υπομνήματος αντικρούσεως. Οι διατάξεις αυτές δεν συσχετίζονται άμεσα με τις κατηγορίες σχεδίων που απαριθμεί το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας.

42 Προς διευκόλυνση της εξετάσεως των προϋποθέσεων μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, η Ισπανική Κυβέρνηση γνωστοποίησε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στην Επιτροπή και στο Δικαστήριο πίνακα που αναφέρει για κάθε αυτόνομη κοινότητα και για κάθε κατηγορία σχεδίων που απαριθμεί το παράρτημα

ΙΙ αν η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο έχει πραγματοποιηθεί ήδη ή πρέπει να πραγματοποιηθεί και ζήτησε από το Δικαστήριο να προβεί σε λεπτομερή έλεγχο των εθνικών και περιφερειακών ρυθμίσεων, προκειμένου να διαμορφώσει πλήρη εικόνα για την παράβαση.

43 Ωστόσο, ο πίκανας αυτός, παρότι ορίζει αντιστοιχίες μεταξύ των ρυθμίσεων των αυτόνομων κοινοτήτων και των κατηγοριών των σχεδίων που απαριθμεί το παράρτημα ΙΙ, δεν αφορά καμία από τις διατάξεις που θα διασφάλιζαν, για κάθε αυτόνομη κοινότητα και για κάθε κατηγορία σχεδίου, τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.

44 Το Δικαστήριο, όμως, στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως, δεν μπορεί να πραγματοποιήσει την εξέταση των διατάξεων αυτών, την οποία η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να πραγματοποιήσει εγκαίρως, λαμβανομένης υπόψη της εκπρόθεσμης κοινοποιήσεως αυτού του εγγράφου, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 10 ΕΚ.

45 Σ' αυτό το πλαίσιο, το οποίο χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι στην Επιτροπή δεν παρασχέθηκε η δυνατότητα να ασκήσει ικανοποιητικά την αποστολή της, το Δικαστήριο δεν υποχρεούται, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Ισπανικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, να διευκρινίσει πλήρως, για κάθε μία αυτόνομη κοινότητα και σχετικά με τις ειδικές ρυθμίσεις που θέσπισαν οι κοινότητες αυτές σε πολλούς τομείς δραστηριότητας, για ποιες κατηγορίες σχεδίων του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας δεν θεσπίστηκαν μέτρα μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο.

46 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι από τον πίνακα που κοινοποίησε η Ισπανική Κυβέρνηση προκύπτουν, για πολλές κατηγορίες σχεδίων και για τις περισσότερες αυτόνομες κοινότητες, κενά κατά την εφαρμογή της οδηγίας, τα οποία δεν κάλυψε η εθνική νομοθεσία, όπως επισημαίνεται με τη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως.

47 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι, κατά τη λήξη της ταχθείσας με την πρόσθετη αιτιολογημένη γνώμη προσθεσμίας, οι ρυθμίσεις των αυτόνομων κοινοτήτων δεν κάλυπταν, στο σύνολο της ισπανικής επικράτειας, τις διαπιστωθείσες σε εθνικό επίπεδο ανεπάρκειες της μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.

48 Ως εκ τούτου, η προσφυγή της Επιτροπής πρέπει να γίνει δεκτή.

49 Επιβάλλεται, συνεπώς, η διαπίστωση ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, μη θεσπίζοντας τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις των άρθρων 2, παράγραφος 1, και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙ της ίδιας οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη του Βασιλείου της Ισπανίας και αυτό ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Το Βασίλειο της Ισπανίας, μη θεσπίζοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις των άρθρων 2, παράγραφος 1, και 4, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙ, της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία.**

2) **Καταδικάζει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.**

Macken Puissochet Σκουρής

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιουνίου 2002.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Η Πρόεδρος του έκτου τμήματος

F. Macken